TARİHE SAYGI

Yerel Koruma Ödülleri / 2016

TARİHE SAYGI / Yerel Koruma Ödülleri

2016

Sergi Kataloğu

Aziz Vukolos Kilisesi
11-30 Kasım 2016

İZMİR **BÜYÜKŞEHİR** BELEDİYESİ

İzmir Büyükşehir Belediyesi
Etüt ve Projeler Dairesi Başkanlığı
Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Şube Müdürlüğü

2016

Tarihe Saygı ve Yerel Koruma Ödülleri Kitaplığı - 7

Genel Yayın Yönetmeni
Dr. H. Gökhan KUTLU
İBB Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Şube Müdürü

Yayın Koordinatörü
Ayşegül GÜNGÖREN

Kapak Fotoğrafı ve Fotoğraflar
Mehmet YASA

Grafik Tasarım
Aliosman KURTULUŞ

Yönetim Yeri
Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Şube Müdürlüğü
Konak Mah. 848 Sokak No:77-79 35250 Konak / İZMİR T. 0232 293 1329
tarihselcevre@izmir.bel.tr | http://tarihesaygi.izmir.bel.tr

Basım Yeri: Deva Matbaacılık ve Reklam Hizmetleri San. Tic. LTD. ŞTİ.
Davutpaşa Cad. Tim 1 İş Merkezi 299/2 Zeytinburnu / İstanbul
Birinci Baskı: Kasım 2016 **Baskı Adedi:** 1.000

ISBN: 978-975-18-0207-1

"Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir"

ÖDÜL KOMİTESİ ÜYELERİ

Aziz KOCAOĞLU *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Dr. Buğra GÖKÇE *İBB Genel Sekreter Yardımcısı*
Hülya ARKON *İBB Etüt ve Projeler Daire Başkanı*
Dr. H.Gökhan KUTLU *İBB Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Şube Müdürü*
Prof. Dr. Başak İPEKOĞLU *(Mimar) İYTE Mimarlık Bölümü*
Prof. Dr. Emel GÖKSU *(Şehir Plancısı) DEÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü*
Prof. Dr. Eti AKYÜZ LEVİ *(Mimar) DEÜ Mimarlık Bölümü*
Doç. Dr. Emel KAYIN *(Mimar) DEÜ Mimarlık Bölümü*
Ulvi ÖZEL *İzmir 1 No'lu Kül. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Osman ARSLAN *İzmir 2 No'lu Kül. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Halil İbrahim ALPASLAN *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Özlem Şenyol KOCAER *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*

SEÇİCİ KURUL BAŞKANI

Doç. Dr. Sevinç GÖK *(Sanat Tarihçisi) Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü*

ASİL SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Doç. Dr. Hülya YÜCEER *(Y.Mimar, Restorasyon Uzmanı) Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü*
Doç. Dr. Yasemin POLAT *(Arkeolog) Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü*
Yrd. Doç. Dr. Burak BELGE *(Şehir Plancısı) Mersin Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü*
Memnune BAHÇİVAN *(Şehir Plancısı)*
N.Nur KOCASOY BAĞCI *(Y.Mimar-Restorasyon Uzmanı)*
Dr. Elif UĞURLU SAĞIN *(Y.Mimar-Restorasyon Uzmanı) İYTE Mimarlık Fakültesi Mimari Restorasyon Bölümü*

YEDEK SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Yrd. Doç. Dr. İrem AYHAN SELÇUK *(Şehir Plancısı) DEÜ. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü*
Yrd. Doç. Dr. Yusuf SEZGİN *(Arkeolog) Celal Bayar Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü*
Yrd. Doç. Dr. Cengiz GÜRBIYIK *(Sanat Tarihçisi) Celal Bayar Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü*

RAPORTÖRLER

Ayşegül GÜNGÖREN *(Arkeolog ve Uzm. Sanat Tarihçisi)*
Mehmet YASA *(Restoratör)*
Aslıhan YILMAZ *(Arkeolog)*
Ahmet SÖĞÜT *(Arkeolog)*

Değerli
Tarih Dostları;

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri, kıymetbilir hemşehrilerimizin kentsel belleğin yaşatılmasında gösterdiği çabaları kucaklamaya devam ediyor.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri on dört yıldır, ödül programı katılımcılarıyla İzmirimizin tarihi değerlerini gündeme taşıyor. Örnek çalışmaları süzüp, sizlerle paylaşıyor. Her yıl koruma halkasına yeni yüzleri dâhil ederek büyüyen yediden yetmişe kocaman bir aile oluyor. Biz bu şemsiye altında yılmadan ve ısrarla tarihimize ve değerlerimize sahip çıkıyoruz. Çünkü kentler onlara sahip çıkanlarındır. Evimizle, sokağımızla, bize yadigâr yapılarımızla biz; anılarımızı kültürümüzü gelecek kuşaklara armağan etmek istiyoruz. Geleceğin yaratılmasında geçmiş birikimler vazgeçilmezimizdir diyoruz.

Ödül programımızın yaşatılmasında emeği geçen değerli Ödül Komitemize, Seçici Kurulumuza, ödül sahiplerine ve çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Saygı ve sevgilerimle.

Aziz KOCAOĞLU
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

Tarihi Yapıda Yaşam
Kategorisi
/2016

Ali Bey:

- Ama bir bakıma haklısın dedi, insan yaşadığı iklime benzer. Betonarmelerde oturanların, bu mahallelerde oturanlar gibi konu komşu canlısı olması beklenemez. Şu yola baksana! Her yer tahta; evler, merdivenler, çatılar. İnanmazsın, soluk alıp verir bunlar.

- İnanırım.

-Eee! Soluk alıp verenin kalbi de almaz mı?

-Alır.

-Kalbine hava girenin, sevgi de girer. Şu sokakta kırk kişiyiz, kırkımız da birbirimizi biliriz. Şimdi benim anlamadığım, bizim oğlanlar işte bu havadar yerlerde büyüdü de niye kalplerinde sevgi yok, sen söyle bakalım?
Sınav sorusu gibiydi. işin içinde felsefe arıyordu Ali Rıza Bey biraz da. "Yersizlikten değil, densizlikten" desem ayıp olacaktı. Sessiz kalmak en iyisiydi.

-Kuşatıldılar! Dedi, betonlarla kuşatıldılar... Her bakımdan!

Taner ORALALP, "Yokuşların Öyküsü" Kent Hikayeleri,
İzmir Kent Kültürü Dergisi, 2003 ss. 254-261

Tarihi Yapıda Yaşam Ödülü

1950 sonrası kentleşme sürecinde, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde eski yapısını yıkmayarak koruyup, yaşatan ve özgün işleviyle kullanmayı sürdüren, yapıyı olabildiğince korumayı başardığı jüri tarafından belirlenen yapı sahiplerine verilir. Başvuru konusu yapının korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıması gereklidir.

Seçici Kurul bu ödülle ilgili değerlendirmesinde, eski yapının korunmasındaki mimari ve teknik başarının ötesinde, söz konusu yapıyı "yıkmama" yönündeki istem ve bilince öncelik verir. Bu açıdan, yapı tescilli ise "tescil" edildiği tarihten sonraki değil, önceki dönemine ait koruma süreci daha fazla önem kazanmaktadır. Özellikle bulunduğu semtteki diğer eski yapıların yıkılıp, yoğun kentsel çevrelere dönüştürülmesi karşısında kalabilen tavrın kutlanması; buna bağlı olarak da aynı tavrın mimari korumayla desteklenerek sergilenen bilinçli bir kültürel duyarlılığa teşekkür edilmesi, bu ödülün genel hedeflerinden biridir.

Başvurular;

Yapıyı sahiplenme, yaşanılır kılma istek ve göstergesini, kullanıcıların yapının maddi özellikleriyle geçmiş anı değerleriyle birlikte geleceğe taşıma ve yaşatma isteğini, kullanıcı ile yapı arasında "katlanma" değil "tercih etme ve aidiyet" ilişkisinin görünür olmasını, kullanıcının çağdaş yaşam-konfor isteği ve gereksinimleri doğrultusunda yaptığı müdahalelerde; yapının malzeme, işçilik ve tasarım özgünlüğünü bozmama veya geri dönüşebilir kılma yönündeki duyarlığını, yapı-bahçe ilişkisinin bütünselliği bozulmadan özgün anlam ve bağlamında mümkün olduğunca sürdürülmesini, yapıya ait mekânların – tercihan özgün işlevinde - bir bütün olarak kullanılıyor olmasını, yapının kullanımında süreklilik ve çevrenin kültürel sosyal yaşamı ile bütünleşme isteğinin göstergelerini temel alan bakış açısıyla değerlendirilmiştir.

Gülten ÇETİNKAYA *Evi*

Hacı Memiş Mah. 12029 Sokak No:28 ALAÇATI

Alaçatı'nın turizme yönelik ticaretin en yoğun olduğu, komşu evlerin pansiyon, cafe, restorana dönüşerek özgün özelliklerinin değiştiği bir bölgede geleneksel yaşamı biraz da direnerek sürdüren bir aileye ait konut.

Cumbalı, iki katlı konutun alt katı depo ve işlik olarak kullanılırken üst kat yaşam alanlarına ayrılmış. Özgününde mutfak üst katta, işlik bölümü günün yaşam koşulları nedeniyle mutfak ve toplanılan büyükçe bir salon haline dönüştürülmüş günümüzde. Bir geçiş dönemi eseri. Aileye mübadele süreci sonunda verilmiş. İlk sahipleri Rumlar... Konut büyük ölçüde özgün özelliklerini korumuş.

Cumbanın olduğu başoda, sıva ile mermer görünümlü boyama tekniğinin nadide örneğini sergiliyor. Ama tavanlara bakım yapılmış epey bir yıl önce ve aile hala üzülüyor özgün tavan özelliklerini koruyamadıkları için. *"Kısıtlı olanaklar ile akan tavanları onarmak zorunda idik"* diyorlar.

Anne, baba Kavala Kınalı köyünden gelmiş. Hatta orayı ziyaret etmişler ve her şey aynı annelerinin anlattığı gibi duruyormuş. Aslında biraz tesadüfen korunmuş, imar olmadığı için hala oralarda diye düşünüyorlar.

Dört kardeş, bu evde doğmuşlar. Bir oğlan, üç kız. Küçük kardeş dışında kendi deyimleriyle kısmet olmamış evlenmemişler. Ama küçük kız kardeşin çocukları ve torunları hepsinin olmuş. Anne ve baba arka arkaya ölünce büyük abla Gülten Çetinkaya kardeşlerine kol kanat germiş. Aile içinde değeri de bir o kadar çok ki... Aslında kardeşlerinden sadece birkaç yaş büyük olmasına rağmen; yazın rençberlik, kışın terzilik yaparak bakmış kardeşlerine. Aynı zamanda toplumsal sorunlara karşı hassasiyeti, girişken ve güçlü kimliği ile siyasi partilerin birinde kadın kolları başkanlığını da deneyimlemiş.

Konutun giriş katını daha çok depolama ve işlik gibi kullanıyorlar. Oraya kendi deyimleriyle mağaza diyorlar.

"Hayatta kimse bizim aramızda yap, et diye cümle kurmaz. Hep yapar mısın, eder misin denir." diyor Gülten Hanım.

"Bu ev hatıra olarak ölünceye kadar asla satılmaz. Babamız ve ondan önce dedemiz eksper, bu sokak olduğu gibi dedeme aitmiş. Ağa olarak gelmiş buraya, Ahmet Ağa diye bilinir. Aynı zamanda da cerrah, atadan cerrah... Genlerden geliyor. Doktorların iyileştiremediği hastaları o, iyi edermiş." İyileşen hastaya da dedesinin söylediklerin aktarıyor bize. *"Mari kızım al bir demet çiçek git, o adamlara (doktorlara) söyle beni Ahmet Ağa gönderdi de"* dermiş.

Doktorlar da *"yine Ahmet Ağa mı"* der gülümserlermiş. O doktorlar, dedesinin devlet hastanesinde çalışmasını çok istemişler. Behçet Uz' da ev sahipliği yapmış bu konut. Çok sık gelirmiş sohbete bu eve.

Semiha ve İsmail YILDIRDI *Evi*

206 Sokak No: 20 ŞİRİNCE

Konut, iki katlı, Geleneksel Türk Evi tarzında geniş saçaklı ve saçak silmelerindeki kalem işleri dikkate değer. Üst kat ise yaşam alanı.

İsmail Bey, 84 yaşında, Semiha Hanım 78 yaşında. Semiha hanım, Dikili'den buraya gelin gelmiş. Dört çocuk ve on altı torunları var. *"Malatya'ya kadar uzandık"* diyorlar. İsmail Bey Edremit'te askerlik yapmış, dönüşte Dikili'ye uğramış, kendi ifadeleriyle nasip olmuş evlenmişler.

İsmail Bey bu evde büyümüş, evlerinin arkasındaki evde de doğmuş. Ailesi Rumelili. Kavala'nın Müştean köyünden. Babası on beş yaşında gelmiş buraya. *"Çok çalışkan bir adamdı, çalışmasıyla bize bir şeyler bırakmış."* diyor. Orada sürüleri varmış bir de bakkal dükkânı... Ovası kuvvetliymiş. Köyden denize kadar ovası varmış. Çok bereketliymiş o ova.

Burada da tütün yapmışlar, bakkal işletmişler sonradan kendisi taksi işletmiş.
"Şimdi güzel bir hayat ama eskiden çok zahmetler çektik. Şu dağda sürü vardı bizim. Her gün Selçuk'a gider süt taşırdık. Yirmi beş kilometre yol yürürdük. Vesait yok. Eşek beygirlerle gider gelirdik. Yağmur yağınca selin bitmesini beklerdik. Sonra altmış bir senesinde philips cipler vardı, yeşil; onlar çıktı. Rahmetli babam otuz bir bin beşyüz liraya o cipten aldı. Onla çalışmaya başladık."

Konutun mekân düzeni ve pek çok öğesi özgün olarak günümüze ulaşmış. Dolaplar, kapılarda ve pencerelerde bu özgün detayları görmek mümkün.

Şirince'ye ve kuzeydoğudaki vadiye uzanan güzelim manzaranın yer aldığı terasın özgün zemin taşları görülmeye değer.

Serpil ve Şerafettin GENİŞ *Evi*

İstiklal Mahallesi I. Burma Sokak No:33 TİRE

Tarihi dokusuyla bir bütünlük arz eden Tire'deki eski evler yaşanmışlıkların ve köklerin tanıklarıdır. Yapı tescilsiz olmasına karşın tarımsal üretime dönük yaşam biçimini yansıtması, çevreye olan katkısı ile özgün bir nitelik taşımaktadır. Yapıdaki fiziksel müdahalelerin yaşamsal gereksinimler doğrultusunda yapıldığı gözlenmiştir. Sosyal çevrenin değişimine rağmen aynı bölgede yaşamayı tercih etmişlerdir.

Şerafettin Bey, annesinden kendisine miras kalan Hanay tarzı bu konutta doğmuş. Kavluların oğlu lakabı ile tanınıyor. Annesinin ailesi, doğan çocuklarını hep kaybettikleri için sonradan annesi doğunca yaşasın diye *Durdu* adını almış.

Annesinin amcaları yapıyorlar evi, plan üç aile için düzenlenmiş. Fakat içinde yaşamak nasip olmamış. İki kardeş de 93 harbinden geri dönememişler. Hesaplayınca konutun yapımı 1870'lerden hemen önceye uzanıyor. Şerafettin Bey rençberlik yaparak iki çocuğunu okutmuş. Çocuklarıyla gurur duyuyor. *"Bu çocuklar bu evde yetiştiler"* diyor.

Konut rençber bir aileye uygun bir mimari özelliğe sahip, yüksek duvarlar içinde bir avlu avlunun bir tarafında konut karşısındaki mekanlar hayvan barınağı olarak değerlendirilmiş. Ayrıca kapı önüne ve avluya özenle yerleştirilmiş tarım makinaları dikkat çekiyor. İşledikleri arazi uzaktaymış, Menderes havzasında. Tarım makinelerini oraya bırakınca çalındığı için mecbur buraya getiriyorlarmış.

Eskiden hanay tarzı daha belirginmiş. Dış sofa günün yaşam koşulları nedeniyle ve kendi imkânlarıyla evin mimari detaylarında çok uzaklaşmadan kapatılmış.

Şerafettin bey, altı kardeş, üç oğlan üç kız... Üç oğlan da buraya gelin getirmiş. Her gelin zamanında evde o yaşama yönelik yeni düzenlemeler yapılmış. Kendisi en küçüğü ailenin ve sonradan kendisine intikal olmuş konut için *"Aile yadigarı burası, ben biraz tarihe meraklıyım, ben yaşadıkça burası kalır ve planı değiştirmem ben"* diyor.

Bedia TÜREN *Evi*

İnönü Mahallesi, Yayla Caddesi No:32 ÖDEMİŞ

Konut, Ödemiş'te 20.yüzyılın ilk yarısına kadar varlıklı ailelerin oturduğu bir sokak dokusunun son temsilcilerindendir. Günümüzde bu sokakta içinde yaşamın sürmediği birkaç konutun viranlaştığı gözlenmiştir. Büyük bir kısmı yıkılmış ve yerine çok katlı yapılaşmalar almıştır. Tescilli olmamasına rağmen sahiplerince neredeyse tüm özgün nitelikleri korunan konut Ödemiş tarihive geleneksel yaşamının kıymetli bir temsilcisidir.

O yılların Ödemiş'inde Zeybek baskınları varmış. Onlar bertaraf olunca gelmişler güvenle evlerine. Ondan önce ise müftülerin evinde kalmışlar, bir süre.

Bedia Hanım, doksan iki yaşında ve diğer üç kardeşi gibi bu evde doğmuş ve büyümüş. Bir oğlan kardeşi vefat etmiş. Şu anda evde öğretmen emeklisi kız kardeşi ve vefat eden oğlan kardeşinin eşi ve onun oğluyla birlikte yaşıyor. Diğer oğlan kardeşi de eğitimci, Buca Eğitim'den mezun olmuş Fransızca Öğretmeniymiş.

Babası sokağın arka tarafında yer alan Rumların bir işletmesi olan tütün mağazasının direktörüymüş. Annesi Selanik'ten bu eve gelin gelmiş. Oldukça eğitimli bir hanımmış. Selanik'te Fevziye İdadisi'nden mezun olmuş. İşgal sonunda Mübadele Yasası kapsamında kenti terk eden Rumlar'dan sonra tütün mağazası da kapanmış. Babasının işi de bozulmuş. Annesi de dikiş dikerek aile bütçesine katkı sağlamış. Hatta çocuklar daha çok o dikiş paraları ile okumuşlar da meslek sahibi olabilmişler. Bu yüzden annelerini büyük bir minnetle anıyorlar. Bedia Hanım, İzmir Yüksek Ticaret Meslek okulundan mezun olmuş (bugünkü İzmir Kız Lisesi). Bu okulun ikinci yıl mezunlarındanmış. Daha uzun okumak istemiş ama babasının ekonomik gücü sıkıntıya düşünce, daha fazla okuyamamış. Tire'de Yapı Kredi Bankası'nda işe başlamış. Müdürlüğe kadar yükselmiş. 79 senesinde emekli olmuş.

Konut tek katlı, orta sofalı, arkada genişçe bahçesi ile özgün özellikleri ve aile fertleriyle günümüze ulaşmış.

Mehmet KIZILCAAVLU *Evi*

Meşrutiyet Mahallesi Ulular Caddesi No:14 ÖDEMİŞ

Yaklaşık yüzyıl önce Musevi asıllı Mario Efendi'ye yaptırıldığı düşünülen tescilli yapı, kiler ve bodrum kat üstü, tek katlı bir evdir. Geniş orta mekâna dört oda açılmaktadır. Yüksek tavanları, geniş pencereleri, döner merdivenli, dekoratif kemerli giriş cephesiyle tarihi yapı, bütün özellikleriyle korunmaktadır. Ayrıca dekorasyonu da evin ruhuna uygun bir anlayışla döşenmiştir. Konuta ve içinde bulunan eşyalara yapı sahiplerince koruma içgüdüsü yüksek duygularla bakılmaktadır.

Mehmet Bey'in annesi Tire'den bu eve 1954'de gelin gelmiş. *"Bir oğlum ve bir kızım var"* diye başlıyor söze. Kayınpederi Mehmet KIZILCAAVLU' nun eviymiş bu ev.

Yunan İşgali sırasında Tire'den buraya göçmüş olan kayınpederi bu konutu kendisi yaptırmış. Yaptırdığı mimar da yabancı bir mimarmış. Hatta ailenin ilettiği bilgiye göre mimar daha önce Ödemiş'in simge yapılarından biri olan, 3 Eylül Teyyare Parkı içindeki Türk Hava Kurumu binasını tasarlayan mimarmış. Ödemiş Kent Arşivi Müzesi'nde yaptığımız araştırmalar sonucunda bu mimarın Yahudi asıllı Mario Efendi olduğunu öğreniyoruz.

Şükrü Saraçoğlu ile akrabalıkları da varmış Mehmet Beylerin. Şükrü Saraçoğlu'nun kardeşi Rüştü Saraçoğlu, son kuşak Mehmet Bey'in verdiği bilgiye göre dedesinin kız kardeşi'nin (büyük halanın) eşi imiş.

Yüz yıllık bir geçmişi var.

Mehmet Bey, bize evi gezdiriyor. Kilerden başlıyoruz görmeye. Bodrum kat, evin hizmeti için düzenlenmiş. Mutfak, kiler vb ıslak zeminler de bu katta yer alıyor. Konutun plan şeması iç sofalı. Ana girişi, birinci katta yer alıyor ve ortada bir sofa ve onun ortasında bir masa yer alıyor. Eskiden de öyleymiş, gelen konuklar buradaki masa etrafında ağırlanırmış. Sofanın etrafındaki diğer odalar ise yatak odası olarak düzenlenmiş.

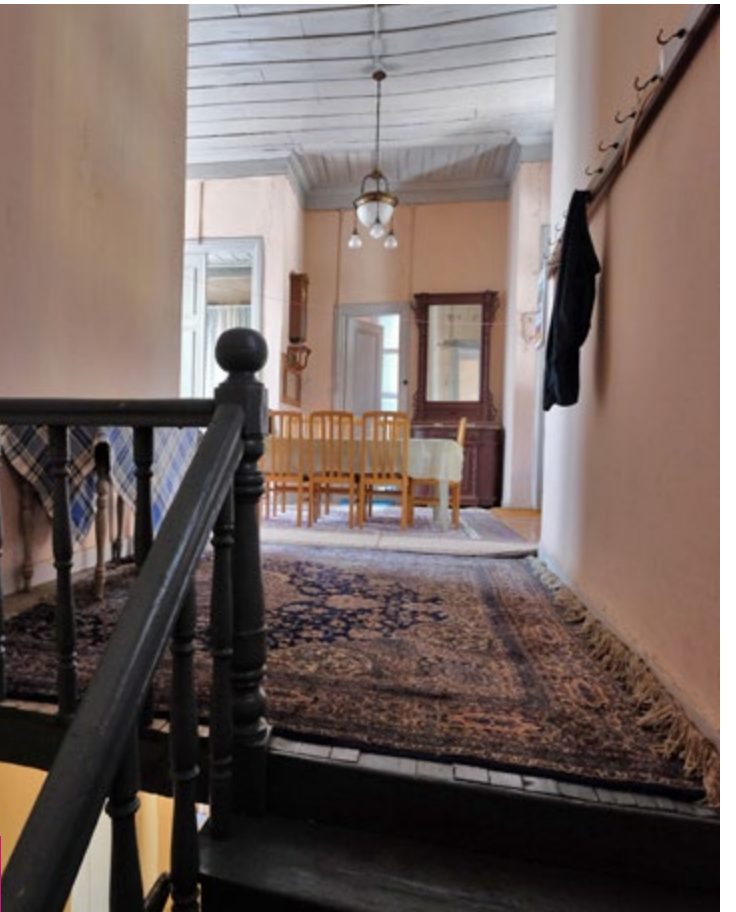

Mutfaktaki tabaklıklar, gusülhane, avizeler, salon ve yatak odalarında yer alan mobilyaların hepsi özgün ve titizlikle korunmuş durumda. Günümüzde kullanılan diğer eşyalardan dolaplar, etajerler ve hatta banyoda duran küvet ve lavabo takımı ilk yapımından beri var. Özenle korunmuş ve günümüzde de kullanılır durumda.

Konutun ana giriş cephesi de ayrıca dikkat çekici. Giriş kapısını vurgulayan niş, süslü kemeri ve iki yanında yer alan geniş pencereleri ile farklı bir mimari tarzı gözler önüne seriyor.

Dede Mehmet Kızılcaavlu'nun kızları Bedia Kızılcavlu ve Emel Şirin kardeşlerin yaşamında özel bir yer tutuyor bu konut. Tüm çocuklukları bu evde geçmiş. Şükrü Saraçoğlu'nun, hatta İsmet İnönü'nün de bazı günler burada ağırlandıklarına tanıklık etmişler.

Şule ve Turgut SU *Evi*

Kurtgazi Mah. Dervişağa Sokak No:3 BİRGİ

Çıkmaz sokakların çevresinde yüksek duvarlarla birbirlerinden ayrılan evlerde dış sofalı planlar yaygın olarak kullanılmıştır Birgi'de. O evlerden biri de Şule Hanım ile Turgut Beyin evidir.

İki katlıdır. Alt katta mahzen ve yaşam odaları ile birlikte geniş bir bahçe yer almaktadır. Üst katta orta avlu ve iki başoda ile iki yan odadan oluşan mekânları özgünlüğünü korumaktadır. Özellikle kapılar, tavanlar ve dolaplar fazla müdahale görmeden, aslına uygun bir şekilde korunmaktadır.

Konut; Cumhuriyet öncesindeki Birgi yangınından etkilenmiş, daha önce de Yunan Karargâhı olarak kullanılmış. Birgi'nin zengin konut örneklerinin genel özelliklerini yansıtıyor bu konut da.

Buradaki yapıların zemin katları taş, üst katları ise ahşaptan yapılmıştır. Zemin katlar pahlı köşeleri olan sağır duvarlardır. Evlere giriş, iki kanatlı ve geniş ahşap kapılardandır. Evlerin alt katları ahşap hatıllı, yığma taş duvarlardan yapılmış, üst katlar ise tamamen hımış dolgulu ahşap karkastır.

Evlerin asıl plan şemaları üst katlarda görülmektedir. Üzeri örtülü veya açık olan sofanın bir, iki ve bazen de üç yönünde odalar sıralanmıştır. Bu odalara ana sofadan veya büyük evlerde ise yan sofalardan girilmektedir. Üst katlar, çıkmalar, sofalar ve dışa yönelik kafesli pencereler ve bunların üzerini örten geniş saçaklı çatılarla dikkati çekmektedir.

Şule Hanım bu eve gelen beşinci gelinmiş. Aile çitçilik yapıyor. Kışın zeytin, yazın patates yetiştiriyorlar. Birgi'deki konutların ağırlıklı olarak pansiyon olarak değerlendirilmesinden çok, yaşayanlarca korunabilecek destek çözümlerle yaşamın sürmesini arzu ediyorlar.

Raşit TAŞER - *Şemsiye Tamircisi*

TİRE ÇARŞISI

Ülkemizde bir elin parmakları kadar kalmış bir mesleği 50 yılı aşkın Tire'nin arastasında sürdüren usta, Tire esnaf kültürünün bir temsilcisidir. Dükkân yapısında dış vitrin aksamı dışında başka bir müdahale gözlenmemiştir.

Raşit ustanın kökeni, Makedonya Üsküp. Mübadele ile önce Çeşme'ye ardından Tire'ye yerleşmişler. Babasının ekonomik durumu sıkıntılı olduğu için ilkokuldan sonra amcalarının yanında şemsiye tamirciliği mesleğini öğrenmiş.

1961 yılında bu dükkânda ağabeyi ile birlikte şemsiye tamirciliği yapmaya başlamış. Abisi sonradan nakliyeciliğe başlaması nedeniyle, mesleği tek başına sürdürmeye başlamış.

Dükkânı 1975 yılında satın almış.
Tire'nin arastasında yer alan dükkân, Tire esnaflığının unutulmaya yüz tutan kültür temsilciliği gibidir. Arasta kültürünü ve eski zamanları yâd ederek şemsiye tamirciliğini sürdürüyor.

Kendi ağzından deyişleriyle arastayı başka türlü renklendiriyor usta...

"Demir tava geldi, kömür bitti.
Akıl başa geldi, ömür bitti.
Saç kızdı, hamur bitti.
Adam uslandı ömür bitti."

Yusuf ÇIRPAR - *Yorgancı Ustası*

TİRE ÇARŞISI

Tire'nin Uzun Çarşısı'nda eskiden pek çok yorgancı yer alırken bugün mesleğini aynı mekanda sürdüren son yorgancı ustası aynı mekanda aynı mesleği sürdürerek tarihi dokunun belgelenmesine katkı sağlamaktadır.

1952 doğumlu Yusuf usta ilkokulu bitirince Nizamettin Okumuş adındaki ustanın yanında yorgancı çırağı olarak başlamış bu mesleğe.

Pir'inin Hallacı Mansur olduğu söylenen ve geçmişte önem verilen mesleklerden biridir yorgancılık. Osmanlı döneminde minyatürlere yansıdığı gibi, padişahların seferleri, şehzadelerin sünnetleri gibi vesilelerle düzenlenen şenliklerdeki geçiş törenlerine katılan esnaf alayları arasında yer almıştır. Osmanlı saraylarını, usta ellerin zengin motiflere altın ya da gümüş teller, kıymetli taşlar eklemesiyle elde ettikleri ipek, kadife yorganlar süslemiştir.

Bundan çok değil yirmi beş-otuz yıl öncesine kadar geleneksel el sanatı ürünü yorganlar her ailenin hem kendi evinde, hem de gelin ve damat olacak çocukları için hazırladıkları çeyizde olmazsa olmazlardan biriydi. Çocuk için beşik yorganı ve çocuk yorganı olmak üzere ayrı, büyükler için karyola yorganı gibi ayrı yorganlar dikilirdi. Yorgancılara verilen siparişler de, düğün mevsimi olması itibariyle yaz döneminde daha çok yoğunlaşırdı. İşleri çoğalsa da yorgancılar bu durumdan memnundu çünkü bu sayede kendi geçiminlerini sağlıyorlardı. Kıymet verilen bir meslek olduğu için talep ediliyor, yorgancı çırakları, kalfaları yetişiyordu.

Bir yorgan ustası bugünkü durumu ise şöyle ifade etmektedir:

"Biz eskiden öyle çeyiz atardık ki, sadece bir çeyizde 100 kilo, 150 kilo pamuk kullanırdık. Şimdi yirmi-otuz kiloyla iş bitiyor. Eskisi gibi çeyiz kalmadı artık. Yani köy kısmı olmamış olsa bizim meslek öldü."

Tek Yapı Ölçeğinde Başarılı Koruma Uygulamaları Ödülleri

Takvimler değiştirilirken bir gün yitirilir
Bir kent ölümün denizine kayar dragomanlarıyla

Düzayak çivit badanalı bir kent nasıl kurulur abiler?

Ece AYHAN [1931-2002]
"Mor Külhani" Bütün Yort Savullar, Ece Ayhan, Yapı Kredi Yayınları, 1993

Tek Yapı Ölçeğinde Başarılı Koruma Uygulamaları Ödülleri

Tek Yapı Ölçeğinde Başarılı Koruma Uygulamaları Ödülleri

Bu ödüller uygulaması bitmiş bir yapıdan dolayı mimara, düzenlenmiş bir tarihi doku nedeniyle şehir plancısına, ilgili uzmanlardan oluşan ekibe veya kuruma, yapı sahibine ve yüklenicisine verilir. Ödüllerin verilmesi için ortada bir uygulama olması gerekir. Adayların uygulamaları hakkında Koruma Bölge Kurulu'nun uygun kararının bulunması ve uygulamanın son beş yıl içinde gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Önceki yıllarda başvuran ve ödüle değer bulunmayan adayların aynı uygulama özelinde yeniden başvurularının kabul edilmesi için, başvurduğu yıldaki seçici kurul tarafından tespit edilen eksiklerinin giderilmiş olması, belgelenmesi ve yukarıdaki koşulları sağlaması gerekir.

Tek Yapı Ölçeğinde Başarılı Koruma Uygulamaları Ödülleri iki dalda verilir:

Basit Onarım Ödülü
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları kapsamında basit onarım, yapıların ahşap, madeni, pişmiş toprak, taş vb. çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerinin, özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi; bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesi olarak tariflenmektedir. Bu ödül, tek yapı ve tarihi doku ölçeğinde basit onarım kapsamında olup, yetkili kurumlardan uygun görüş alınmış uygulamalara verilir.

Esaslı Onarım Ödülü
Yapıların özgün mekân-cephe kurgusu, yapım tekniği, malzeme, süsleme eleman ve detayları, parsel öğeleri (müştemilat, havuz, kuyu, duvar, döşeme kaplaması, ağaç, çardak, vb.) ile korunarak onarılmaları esastır. İşlev değişikliği nedeniyle uygulanan dönüşümün yapı-parsel ilişkisi ile yapının iç-dış mekan organizasyonunun korunmasını ve/veya okunmasını olanaklı kılması gerekir. Bu doğrultuda Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararlarında tariflenen ve strüktürel onarımı içeren sağlamlaştırma (konsolidasyon), temizleme (liberasyon), bütünleme (reintegrasyon) müdahaleleri ile yapının altyapı ve konfor koşullarını yükseltmeyi hedefleyen sağlıklaştırma eylemlerinden bir ya da birkaçının uygulanmış olması beklenir.

Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım Ödülü / Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım Ödülü adları altında iki alt kategorisi vardır.

BASİT ONARIM ÖDÜLÜ

Başvurular; yapıların; ahşap, madeni, pişmiş toprak, taş vb. çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerinin, özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi, bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesi, uygulamadaki işçilik kalitesi ölçütlerine dayanılarak değerlendirilmiştir.

BET İSRAEL SİNAGOGU

Mithatpaşa Caddesi No 265 KARATAŞ

Musevi Cemaati'nin, İzmir'deki büyük ve önemli dini yapılarına karşı sergiledikleri yaklaşım, mimari mirasın korunması açısından örnek bir tavır olarak değerlendirilmiştir.

Koruma Bölge Kurulu kararı doğrultusunda gerçekleştirilen uygulamaların yapının özgün nitelikleriyle gelecek kuşaklara aktarılmasına katkısı ve uygulamadaki işçilik kalitesi dikkate değerdir.

Yapı Sahibi: İzmir Musevi Cemaati Vakfı
Mimar: Zübeyda ÖZKAN
Yüklenici: UMART

Bet İsrael Sinagogu, Mithatpaşa Caddesi üzerinde yer alan konut dokusunun içinde, bitişiğindeki kültür varlığı niteliği taşıyan konut yapıları ile birlikte yüksek katlı yapılaşmanın içerisinde yer almaktadır. Kuzey-Güney aksına oturan yapının güneyinde dar bir yol ile önemli bir doğal yükselti bulunmaktadır. Yakınındaki Tarihi Asansör yapısının da oturduğu bu yükselti, yapının yalnızca kuzeyden algılanmasına neden olmaktadır. Mithatpaşa Caddesi yönünden karşısında yüksek katlı betonarme yapılar bulunmakta ve bu yapılar deniz ile ilişkisini zayıflatmaktadır. Konak Meydanı'na yaklaşık 1,5 kilometre uzaklıktaki yapı, yaklaşık 120 metre uzaklıktaki Dario Moreno Sokağı ve 250 metre uzaklıktaki Tarihi Asansör yapısı ile birlikte kent turizmi bağlamında önem taşımaktadır.

Milattan önce 586 yılında Yehuda Devleti'nin dağılması ile Anadolu'nun çeşitli yerlerinde olduğu gibi İzmir'de de Yahudi yerleşiminin başladığı düşünülmektedir. Helenistik Dönemde de Roma döneminde de Yahudilerin İzmir'de varlığı bilinmekteyse de 1605 yılına kadar örgütlü bir cemaatten söz edilememektedir. 17. yüzyılda Batı Avrupa ile ilişkilerin artmasına paralel olarak İzmir'in Ticaret Limanı olarak öneminin artması ile birlikte gerek Orta Avrupa'da, gerekse Tire, Manisa gibi Sefarad Nüfusun yerleştirildiği bölgelerden İzmir'e göç hızlanmıştır. İlk yerleşimler ticaret alanlarına; limana yakınlığında etkisi ile Agoranın Çevresine yapılmıştır. İzmir'in gelişimi ile beraber Yahudi Cemaati de gelişmiş, 19.yüzyılın sonuna geldiğinde artan nüfusun diğer yerleşim yerlerine dağılmıştır. Bilhassa ticaret alanındaki etkinlikler sonucu ortaya çıkan yeni bir burjuvazi sınıfı geleneksel yerleşim alanlarından, kentin yeni gelişim bölgeleri olan Karataş, Bornova ve Karşıyaka bölgelerine doğru kaymıştır.

Bu tarihlerde Karataş bölgesinde RoşA'harve Bet Levi Havraları ile Bet Ester Dua Evi inşa edilmesine karşın büyüyen nüfus nedeniyle ortaya çıkan ihtyaca binaen 15 Mart 1905 Tarihli Sultan II. Abdulhamit fermanı ile Bet İsrael Havrası'nın yapımına başlanmıştır. 1905 yılında yapımına başlanan Havra inşaatı tam olarak bitmemiş olmasına karşın ibadete açıldığı 1907 yılından beri kullanılmaktadır.

Tarihi Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalı Katkı Ödülü Kategorisi

İnsan bir mevsimde bir ağacın muayyen bir dalında bir yemiş buluyor. Yiyor ve hoşuna gidiyor. Bir iki mevsim sonra yine aynı dalda aynı yemişi arıyor, ya yemiş o dalda bulunmuyor ya da bulunursa hoşa gitmiyor. Belki de yemişi arayan değişmiş bulunuyor.

Cevat Şakir Kabaağaçlı (Halikarnas Balıkçısı) – [1890-1973]
Aganta Burina Burinata, Bilgi Yayınevi, 1946

Tarihi Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalı *Katkı Ödülü*

Tarihi Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülü

Bu ödül; İzmir'in yerel bağlamıyla ilişkili yazılı ve görsel çalışmalar aracılığı ile tarihi çevre ve kültür varlıklarını koruma konusunu somut bir ürün ile gündeme getiren, kamuoyunda bir tartışma zemini yaratan ve ufuk açan kişi ve kuruluşları teşvik etmek için verilen duyarlılık ödülüdür.

Araştırma, roman, deneme, biyografi vb. yazın türlerinin bir çalışma sistematiğini ifade edebilecek bütünlük içinde yayımlanmış olması ve süreli yayınların ise en az dört sayı çıkarılmış olması gerekmektedir. Lisans, Yüksek Lisans, Doktora ve Bitirme Tezleri ile makale, bildiri kitabı, bildiri CD. si vb. akademik çalışmalar ödüle aday olamaz.

Resim, afiş, karikatür, fotoğraf, heykel, gösteri, film ve benzeri diğer çalışmalar, bu kategori içerisinde değerlendirilir.

Aday çalışmaların hedef kitleye ulaşmış olması değerlendirmede gözetilen temel kriterlerden biridir.

Eserler;
kent özelinde belge değeri sağlamasını,
kent tarihine yeni ve güvenilir bilgi sunmasını,
kullanıcıları için etik-bilimsel yöntemlerin kullanılarak doğru bir kaynak oluşturmasını,
çalışmaların amacı ile kurgunun, temanın, görsel işitsel ve yazınsal ifadelerinin bütünselliğini,
eserin üretime katkı veren kişilerin adlarının çalışma içerisinde anılmasını
temel alan bakış açısı ile değerlendirilmiştir.

Müesser AKTAŞ Etnoğrafya ve Tarih Evi

Mordoğan Mah. Ayşe Kadın Cami Yanı No:6 Mordoğan

Müesser Aktaş, kendisinin mezun olduğu, sonradan kullanılmayan tarihi Mordoğan Bucağı İlkokulu'nu kendi imkânlarıyla aslına uygun olarak onarmış ve bu mekânı, Etnografya ve Tarih Evi olarak ziyarete açmıştır.

JÜRİ
ÖZEL
ÖDÜLÜ

1994 yılından beri Mordoğan'ın etnografik malzemelerini uzun yıllar biriktirerek özenle sergileyen Müesser Aktaş, yerel tarihin korunmasında ve yaşatılmasında çok önemli bir rol üstlenmiştir.

Bu çaba 2010 yılından itibaren bakımını üstlendiği okulda sürdürmüştür. Bu kapsamda, gerek yapının işlevsellik kazanması, yapıda gerçekleştirilen onarımın üstün nitelikleri ve gerekse sergilediği eserlerin niteliğiyle başarılı bir sergileme gerçekleştirmiştir.

Mustafa Koray POLAT, Yeni Şükran Oteli

Televizyon Belgesel Dizisi (7 Bölüm)

Tarihi Kemeraltı Çarşısı içerisinde yaşlı-genç, zengin-fakir ayrımı yapmadan bir asır boyunca konuklarını ağırlayan Yeni Şükran Oteli; mimarisi, işleyişi ve yaşanmışlıkları ile İzmir'in tarihinin otel tarihi içerisinde önemli bir simge yapısıdır. Oteli, günümüzdeki sürekli kalan konukları ile birlikte geçmişini ve bugününü konu edinen bir senaryo ile anlatan belgesel; bütün insani duyguları yücelten ayrıntılara sahiptir.

Yapımcı Yönetmen: Koray Polat
Metin Yazarı: Ezgi Güzel Polat
Görüntü Yönetmeni: Ayaz Bilgiç
Kurgu: Çağdaş Polat
Oyuncular: Yılmaz Göçmen, İlyas Çamtaş, İhsan Adnan Ercan, Ayten Erkut, Yücel Yelkencioğlu, Hüseyin Keskioğlu, Fevzi Mersinci, İhsan Helvacı, Emin Aydoğan, Hasan KAYAN

İzmir'in Tarihi Kemeraltı Çarşısı içerisinde yer alan Yeni Şükran Oteli, yüz otuz yıl önce inşa edilmiştir. Yeni Şükran Oteli son derece merkezi bir konumda olmasına rağmen İzmir'de yaşayanlar tarafından bile fazla tanınmayan ve İzmir'in günümüzde de faal durumdaki en eski otelidir. Belgesel, tarihi dokusunu büyük ölçüde korumayı başarabilmiş bu otelin geçmişten günümüze uzanan hikâyesini kendisi gibi sıra dışı konuklarının hikâyesi ile birlikte anlatan bir belgesel dizidir: Yeni Şükran Oteli TRT Belgesel Kanalı için 7 bölüm olarak hazırlanmış ve şu ana kadar tekrarlarıyla birlikte elli kez yayınlanmıştır. Yayınlanmaya da devam etmektedir. Program, her kesimden insanın beğenisini kazanmış, yazılı ve sosyal medyada da yer almayı başarmıştır. Programın yayınlarından sonra çok sayıda insan bu tarihi otelden haberdar olmuş, bazıları gidip gezmiş bazıları ise o tarihi ruhu hissetmek için orada konaklamışlardır.

Mustafa Koray POLAT

1905 yılında ilk ismi pafta ve tapu kayıtlarında Hacı Hasan olarak adı geçen Yeni Şükran Oteli, 1926 yılı İzmir rehberinde de içinde ünlü Şükran Lokantası'nın bulunduğu Hacı Hasan Oteli olarak yer almış. O dönemde otel, 49 oda ve 80 yatak kapasitesiyle hizmette olup konaklama ücretleri, 75 ve 100 kuruş adasında değişiyormuş. Öte yandan o döneme ait bazı belgelerde, kente gelen yabancıların konaklamaları için Hacı Hasan Oteli'ni kullandığı bilgisi de yer alıyor.

"Bu otelde "her şey dahil" değildir; aslında "oda-kahvaltı" diye bir seçenek de yoktur. Ne gösterişli bir tabelaya, ne de fiyakalı çalışanlara sahiptir. Zaten hepi topu 3 çalışanı vardır. Otelin duvarındaki levhada da belirtildiği üzere ikinci sınıf bir oteldir burası. Yani 5 yıldızlı, 3 yıldızlı hatta tek yıldızlı bile değildir. Otelin sahip olduğu gerçek yıldızlar, çalışanları ve orada konaklayanlarıdır. Belgesel, alışık olmadığımız bir otelde, alışık olmadığımız yıldızların gerçek hikayeleridir. Yolları tarihi bir otelde kesişen gerçek kişileri ve gerçek hayatları bir dizi film tadında anlatır.
Konak Meydanı'ndan, Kemeraltı'na girdiğimizde gözler hep etrafı gezer. Yaklaşık ikiyüz metre sonra solda Yeni Şükran Oteli'nin daracık kapısı size gülümseyerek "Merhaba" der. İçeri girildiğinde ise devir değişir, İzmir'in faytonlu, troleybüslü günlerine geri dönersiniz. Düşünürsünüz: Kimler gelip geçmedi, neler görmedi bu pişmiş tuğlalı duvarlar? Yüz yaşını çoktan geride bırakmış Yeni Şükran, bir asır boyunca iş arayan gurbetçileri, İzmir'e çevre illerden hastanelere gidebilmek için gelen yoksulları, öğrencileri ve askerleri misafir etmiş.

Şimdiyse acımasız zaman dört bir yandan vurmuş emektar oteli. Ama o yılmamış, direnmiş. Şimdi dert ortağı İlyas Amca ile birlikte "Nereye kadar gideriz"in hesabını yapıyor Yeni Şükran Oteli.

Belgeselden derlenmiştir.

Yılmaz GÖÇMEN "Hazan ve Hüzün Son Kuşlar"

Efe Ofset, Ödemiş 2015

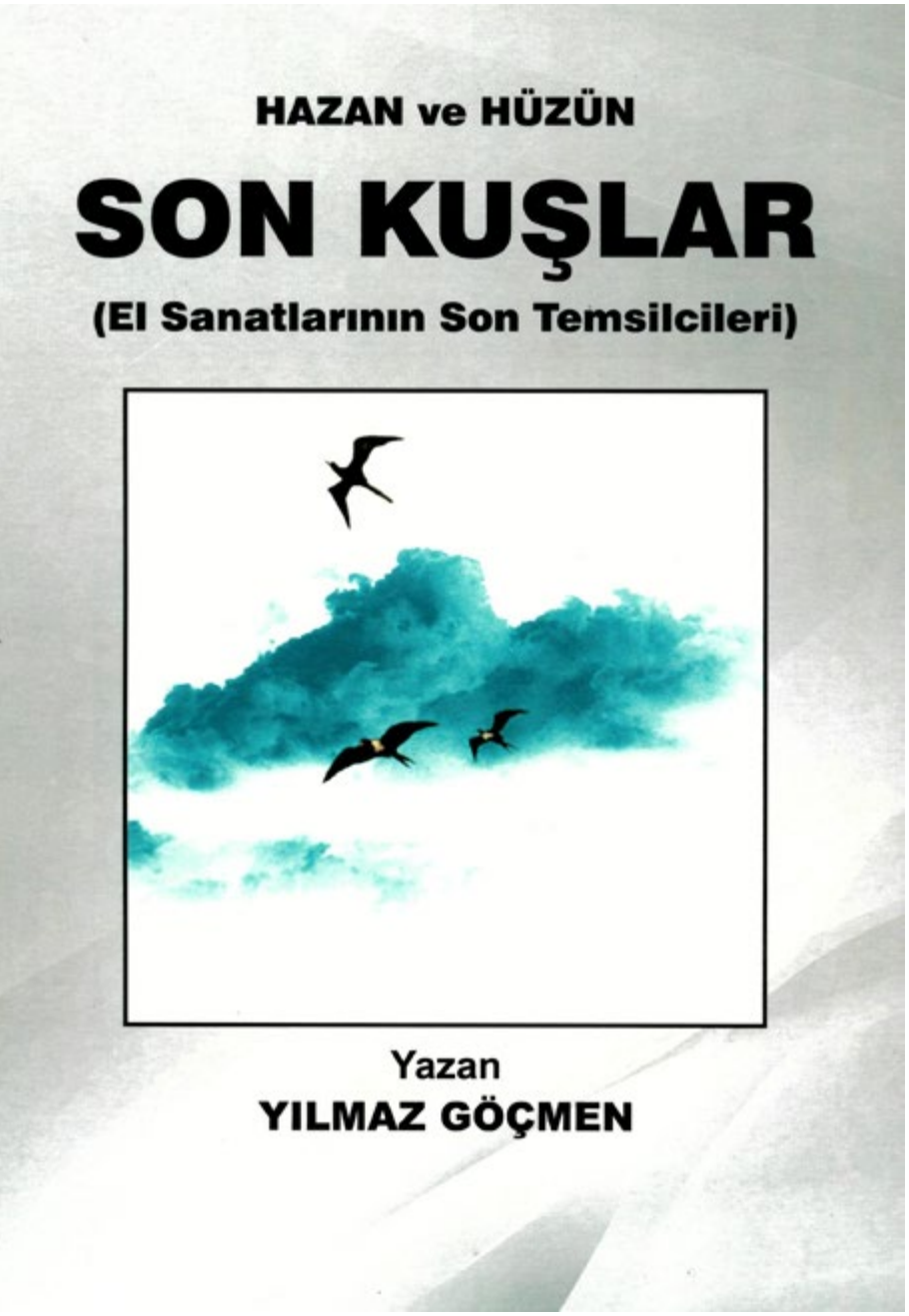

Tire Yılmaz Göçmen'dir, Yılmaz Göçmen Tire'dir. Vaka nüus derler ona. Olayları ve kişileri tespit edip kaydettiği için.

Tire'deki geleneksel zanaatların son temsilcilerini konu alan kitap, naif ve samimi anlatımıyla belge niteliği taşımaktadır.

Bu kitapta sadece Tiremizin değil, kentimizin genel problemi olan el sanatlarımızın tükenmekte olmasının getirdiği sıkıntıları bulacaksınız.

Dünya teknolojilerinin gelişmesiyle bütün üretim araçlarının makineleşmesi sonucu daha az masrafla, daha az işgücüyle yani düşük maliyetle daha çok üretimin olması yüzünden tarihin derinliklerinden gelen el sanatlarımızı kaybetmekle yüz yüze kalmış durumdayız.

Çaresi? Çaresi elbette vardır ve bulunmalıdır. Çünkü bugün el sanatlarının son temsilcileri olan ustalarımızın tamamı ellili yaşları çoktan geçmiş insanlardır. Onların göç etmesi ile bu meslekler kitaplarda kalacaktır.

Vergi muhafiyeti, teşvik, mekan temini ve çırak desteği ile bu meslekler cazip hale getirilerek mutlaka desteklenmelidir.
Bu meslekler; "Atamın Emanetidir Unutulmasın" denilerek bugünlere kadar getirilebilmişlerdir.

Ancak bugünün ekonomik şartlarına destek olmazsa yürüyebilmeleri imkansız hale gelmiştir. Yani bu meslekler hazan mevsimine girmişlerdir. Her mensubu hazan mevsimindeki yapraklar gibi birer birer toprağa düşüyor. Arkalarında derin hüzün duyguları bırakarak gidiyorlar. Hazanda göç eden kuşlar gibiler...

İlgiyle, sevgiyle ve destekle bu ata yadigarı meslekleri yaşatmak dileğiyle, bu mesleklere emek ve ömürlerini veren bütün ustaları saygıyla, sevgiyle anıyorum.

Yılmaz Göçmen
Önsözden

Sara PARDO "Öykülerin İzinde Smyrna'dan İzmir'e "

Tudem Yayınları, Ankara 2014

Animasyonlar: Mertcan Mertbilek

Çocukların İzmir kent tarihini anlaması ve sevmesi için önemli bir kaynak niteliğindeki çalışma, eğitim sistemimizin büyük bir boşluğunu doldurmaktadır. Tarihsel verilerin doğruluğu, özgün olması, zevkli okunması ve kolay anlaşılabilir sunumuyla dikkat çekmektedir.

Bir üçlü olarak Çizgi Roman tarzında hazırladığım kitapları; çocukların tarih bilinci, kent ve insan sevgisini geliştirmeyi amaçladım. Efes, Arının Gizemi altı dile çevrilerek turizme hizmet amacını gütmektedir. Öykülerin İzinde Smyrna'dan İzmir'e kitabım ise şu anda sadece Türkçe olarak, İzmir'de yaşayan tüm çocuklara kentimizin tarihini öğrenip sevmesi için kaleme aldım. Bu çerçeve içinde bir çok okula gidip sunum yapıyor ve çok başarılı sonuçlar alıyorum. Kitaplarım kar amaçlı değildir. Sadece bir hizmettir ve kentimizde bir ilktir.

Bu yıl hazırladığım "Evvel Zaman İçinde Bergama" adlı eserimi Bergama'nın Unesco Dünya Mirası'na kabul edilmesinin mutluluğu ile Bergama Belediyesine hediye ettim. Onlar kendileri basarak dağıtımını gerçekleştireceklerdir.

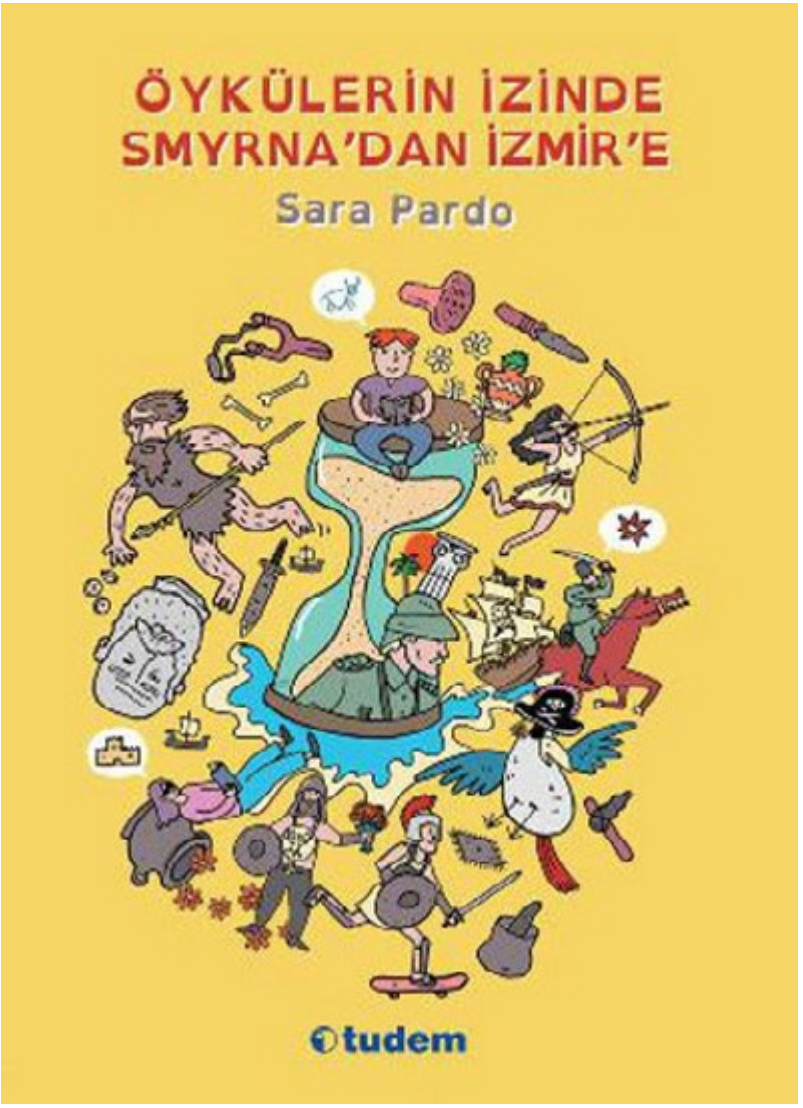

Sara PARDO
Başvurudan derlenmiştir.

Uzun bir süre profesyonel tercüman rehberi olarak çalışan yazar, İzmir Yahudileri hakkında araştırmalar yaptı. Sevgili İzmir Beni Tanı Dünden Yarına İzmir Yahudileri adlı kitabı 2008 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülüne değer bulunmuştur.

Çocuklar için yazdığı Efes: Arının Gizemi Çizgi Romanı beş ayrı dile çevrilmiştir. Yazar, yerli ve yabancı birçok ödülün de sahibidir.

Serap TEKELİ ÖZDEN, Selçuk KAYAN "ARASTA VE MALGACA URLA'NIN BELLEĞİ"

Fotoğraf ve Sözlü Tarih Projesi ile

Çalışma; Urla'nın yakın tarihinin önemli bir kesitini kapsayan Arasta ve Malgaca esnafını konu edinen ve onları fotoğraf ve sözel tarih verileri ile derlemiştir.

Urla'nın geçmişten bugüne varlığını sürdüren; tüm değişimlere karşın dokusunu korumaya çalışan bir çekim merkezidir. Arasta ve Malgaca yüz yılı aşkın bir tarihin günümüze ulaşan kültürüdür.

Arasta, ziyaretçilerinin manavdan kasaba, terziden ayakkabıcıya, berberden kahvehaneye, manifaturacıdan bakkaliyeye her ihtiyaçlarını bir çırpıda görebildikleri bir çarşıdır. Arasta'da hem alışveriş yapılır hem dostlarla sohbet. Bu sohbet bazen kahvehanelerde bazen dükkanlardadır. Yazın dışarıya çıkarılan sandalyelerde çaylar yudumlanır, kışın mangal etrafında meşhur Urla güveci her gelene ikram edilir, paylaşılır.

Malgaca ise Cuma günleri kurulan haftalık pazarla şenlenir. Köylü, ürününü Malgaca'ya getirir, küfelerde, sandıklarda, bakraçlarda en taze sebzeler, otlar, meyveler, sütler, yoğurtlar, zeytinyağları müşterisini bulur. Yalnız Urla'da Arasta ve Malgaca yan yanadır.

Bugün Malgaca'da eskinin Cuma Pazarı yerini, Pazar günleri kurulan Sanat Pazarı'na bırakmıştır. Yalnız Urlalılar değil tüm bölgenin, İzmirlilerin ve hatta gezginlerin ilgi gösterdiği bu pazarda, el emeği göz nuru çeşitli hediyelik eşyalar konukların beğenisine sunulur. Çevredeki kahveler, lokantalar dolar. Geçmiş yılların Cuma pazarını aratmayan bir kalabalık, yalnız Arasta'yı ve Malgaca'yı değil tüm Urla'yı şenlendirir.

Her şey değişirken Urla'nın ve dolayısıyla Arasta ile Malgaca'nın değişmemesi mümkün mü? Terzihanelerin yerini telefonculara, kahvehanelerin yerini kafelerin alması kaçınılmaz gibi görünse de bazı değerlerin; kaybolmaya yüz tutmuş mesleklerin, yılların izlerini taşıyan mekanların, bölgeyi çekim merkezi yapan eski dokunun korunması bir zorunluluk olarak Urla sevdalılarının gündeminde olması gereken bir konudur.

Aslında korunması gereken yalnız eski doku, mimari yapı değil; aynı zamanda Arasta'ya ve Malgaca'ya hayat veren, tüm zorluklara rağmen mesleklerini sürdüren esnaftır.

Arasta ve Malgaca, sözün senet olduğu devirlerin simgesidir; dürüstlüğü, temizliği, hoşgörüyü hatırlatır ve yalnızca bu nedenle bile korunması gereken bir değerdir.

Bizler, iki fotoğraf sevdalısı arkadaş, doğuştan Urlalı Serap Özden ve sonradan Urlalı Selçuk Kayan, çok sevdiğimiz, her fırsatta ziyaret ettiğimiz, alış verişlerimizi yaptığımız Arasta ve Malgaca'yı fotoğraflamaya karar vererek bu projeye başladık. Amacımız, Urla'nın merkezi olan Arasta ve Malgaca'daki esnafı fotoğraflamak ve gelecek nesillere görsel bir belge bırakmaktı. Ancak çalışmaya başladıktan kısa bir süre sonra önümüzde yeni bir pencere açıldı. Fotoğraf çekerken ve çekim arasında çay kahve sohbetlerinde anlatılanlar muhakkak kaydedilmeliydi. Bu nedenle projeyi revize ettik. Hem fotoğrafları çektik hem de anlatılanları yazıya döktük.

Arasta ve Malgaca esnafı, açık yüreklilikle belleklerini açtılar. Biz de hiç bir kısıtlama getirmeden, yönlendirmeden, hatta soru bile sormadan, içlerinden geldiği gibi anlattıklarını kayda geçirdik. İki yıl süren çalışmada binlerce fotoğraf çektik, onlarca sayfa kayıt tuttuk. Fotoğraf için pek de uygun olmayan ortamlarda olanaklarımızın sınırlarını zorlayarak elimizden gelenin en iyisini üretmeye çalıştık.

Sonra fotoğraflar elendi, işlendi, basıldı; fotoğraf sunumu hazırlandı; kaydedilen hatıralar düzenlendi, İngilizceye çevrildi ve 2014 yılının 10 Ocak günü Urla Belediyesi Fotoğraf Sanat Evi'nde projenin ilk sergisi açıldı.

Sergi açılışı, Urlalıların yoğun ilgisiyle onurlandı. Bizim için serginin en önemli başarısı, beş yıldır faaliyet gösteren ve her ay yeni bir sergiye ev sahipliği yapan Fotoğraf Sanat Evi'ne o gün, Arasta ve Malgaca esnafının en şık giysileriyle ve aileleriyle ilk kez gelmeleri ve projeyi sahiplenmeleriydi. Gerçekten de verdikleri destek, iki yıl boyunca gösterdikleri sabır ve her aşamada sergiledikleri iş birliğiyle projenin asıl sahibi onlardı zaten...

Sergi, Karşıyaka Belediyesi Hamza Rüstem Fotoğraf Müzesi galerisinde Karşıyakalılarla buluştu. En son sergileme ise projenin esas yerinde, Malgaca'da gerçekleştirildi.

Serap TEKELİ ÖZDEN ve Selçuk KAYAN
Başvurudan derlenmiştir.

Geleneksel Zanaatların Yaşatılması Ödülü

Geleneksel Zanaatların Yaşatılması Ödülü

Icomos'un Yaşayan İnsan Hazinesi adıyla tanımladığı; Somut Olmayan Kültürel Mirasın belli unsurlarını yeniden yaratmak ve yorumlamak açısından gerekli bilgi ve beceriye yüksek düzeyde sahip kişileri, yerel ölçekte belirlemek, tanıtmak ve teşekkür etmek için bu yıl programa dahil olmuş bir kategoridir.

Geleneksel bir zanaatın en az 20 yıl boyunca uygulanmasını ve yaşatılmasını sağlamış, usta-çırak ilişkisi içinde yetişmiş, mesleğinin sürdürülmesi için yeni zanaatkârlar yetiştirmiş, kaybolmakta olan zanaatın sürdürülmesini sağlayacak ender bilgilere sahip zanaatkârlara verilir. (Dokumacılık, bakırcılık, keçecilik, semercilik, nalıncılık, dericilik vb.)

Zanaatkarlar;

Bilgi ve becerisini uygulamadaki üstünlüğü,
Konusunda ender bulunan bilgiye sahip olması,
Yaptığı işe kendini adamışlığı,
Yerel özellikleri yansıtması,
Sanatının toplumla buluşmasını sağlayacak yenilikler içermesi göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir.

İrfan ALKUR, *Kabak Kemane Ustası*

BAŞKÖY, TİRE

Kabak Kemanenin son yapım ustası. 1956 doğumlu. Tire'nin Eski adıyla Uzgur köyünden. Yenilerde o köye Başköy deniyor.

Beş yaşında abisinin bağlamasını alarak çalmayı kendi kendine öğreniyor. Evleri köyden 2.5 km uzakta olduğu için okula giderken yoğun uğraş veriyor. Ağırlıklı olarak köyde çobanlık yapıyor. Bu esnada yaban kekliklerini evcilleştiriyor. İlk kazandığı para evcilleştirdiği kekliklerden ve onunla ilk sazını alıyor. O zamanlar köyün kahvesinde kabak kemane ustalarını pencereden izleyerek ilk merakı başlar.

O sıralarda on yaşındadır. Artık kendi kendine kabak kemane de çalmaya başlayacaktır.

O dönemde köye yeni tayin olan kendisi de bağlama çalan ilkokul öğretmeni İrfan'ı fark eder. Öğretmen köyün müzik potansiyelini yaşar ve O yıllarda İzmir Radyosu'nda çalışan müzisyen Durmuş Yazıcıoğlu'na köyden bahseder. Bu vesile ile köye gelen Durmuş Yazıcıoğlu İzmir Radyosu'nda köyü tanıtan bir program yapmak üzere gelir. Öğretmenin vesilesi ile İrfan'ı da dinler ve çok beğenir. Durmuş Yazıcıoğlu, köyde kabak kemane yapabilen kimse olup olmadığını sorar ve İrfan kendisinin yapabileceğini söyler.
O zaman yap ben de satışına yardımcı olayım der.

JÜRİ
ÖZEL
ÖDÜLÜ

O günden başlayarak kabak kemane yapmaya başlar. Köydeki avcılardan tavşan derilerini toplar. Elektrik kablolarının ince çelik tellerinden yararlanarak otuz tane kabak kemane yapar ve İzmir'e götürür. Durmuş Yazıcıoğlu kendisini Kordan'daki turistik eşya satan bir dükkâna gönderir. Dükkan sahibi bütün kabak kemanelerini satın alır. Ardından kendine mütevazı bir atölye yapar.

Kabak kemane üzerine pek çok programın konuğu olur. Tire'de mesleğini sürdürürken yaşadığı tabela vergisi ve restorasyon sorunları ile köyüne geri döner. Halen köyündeki atölyesinde kabak kemane yapımını sürdürmektedir.

Ahmet NALBANT, *Nalbant Ustası*

TİRE ÇARŞISI

Kardeşi ile birlikte dededen kalan mesleği sürdürüyor. Nalbantlık mesleği onlarda beş kuşak geriye gidiyor. Aslında kendisi Hukuk Fakültesini kazanmış ancak öğrenci olayları ve ihtilal nedeniyle okula gidememiş. Dükkanın duvarlarında kendi çizdiği at resimleri dikkate değer.

Yunan işgali sırasında dedesi, Yunan askerlerinin nallarını yapmamak için ya nal kalmadığını ya da hasta olduğunu söylermiş.

Binek hayvanlarına bağlı olarak ortaya çıkmış bir sanat olan nalbantlık, demircilikle birlikte gelişmiştir. Eski dönemlerde hayvanların ayaklarına ve toynaklarına keçe, kalın bez ya da köseleden yapılan ayaklıklar takılırdı. Dayanıksız olan bu ayaklıkların yerini zamanla madeni nallar aldı. Geçmişte ulaşım, taşımacılık ve çeşitli hizmetlerde hayvanların yaygın olarak kullanılması nedeniyle, nalbantlık motorlu araçların yaygınlaştığı 20. yüzyılın ilk yarısına değin önemini korudu.

Askerlikte at ve katırın taşıdığı önemden dolayı hemen bütün ordularda uzun yıllar nalbantlıkla ilgili birimlere yer verildi. Örneğin Osmanlı ordusunun nalbant gereksinimini karşılamak için 1888'de Askeri Baytar Mektebi'nde modern nalbantlık dersleri verilmeye başlanmıştır. Kurtuluş Savaşı'nda da Konya'da nalbant yetiştiren bir okul açılmıştır. Türkiye'de 1960'lı yıllara değin kırsal kesimdeki en itibarlı mesleklerden biri olan nalbantlık, teknolojinin gelişmesiyle birlikte eski önemini kaybetmiştir. Nallar hayvanın toynağına "nal tokmağı" denen tahta tokmaklar ya da "nallama" adı verilen özel çekiçlerle çakılır. Nalbantlar nal çakmanın yanı sıra toynak bakımını yapar ve toynak hastalıklarını tedavi eder.

Önce sunturaj bıçağı ile toynağın altı tıraşlanarak temizlenir. Nal hayvanın ayak ölçüsü alınarak hazırlanır. Nal çakılmadan önce toynağın altı ve çakıldıktan sonra toynağın üstü ve nal ziftlenir. Nal, hayvanın tırnağının dışına doğru çakılır. Nalbantlar aynı zamanda nalları hayvanların ayak ölçülerine göre tıpkı demir ustaları gibi işlerler ve hayvanın ayak ölçüsüne uygun delik açarlar.

Abdullah SÜREN, *Semerci Ustası*

TİRE ÇARŞISI

Soyadımız çiftçilikten geliyor. İki oğlan, bir kız kardeşim var. Ben baba mesleğini yapıyorum 55 senedir. Erkek kardeşim de sanatkârdı. O bıraktı çiftçiliğe döndü. El emeği göz nuru bu iş. Çıraklar vardı eskiden. Sonradan rağbet görmemeye başladı meslek. Esnaf azaldı, hayvan azaldı. İkisi birbirini karşılıyor. Kendime güzel baktım. Refah içinde yaşıyorum. Maddi durumdan da, manevi durumdan da sıkıntı yok. İki kızım iki kardeşle evlendi. İzmir de yaşıyorlar.

Ağaç iskelet üzerine deri ile keçe arası kamış otları ile doldurulup sarılarak dikilen semer çok özen isteyen bir sanat dalı ve aynı zamanda ata yadigari bir meslektir.

Semer genellikle ağaç, çuval, deri ve sazdan yapılır. Üçgen çatılıdır ve hayvanın sırtında karnının iki yanına doğru açılan bir biçimdedir. Hayvanın sırtına değen iç tarafı saz doldurulmuş iki kanatlı bir çuvaldır. Yük vurulan üst tarafı da semer ağaçları denilen ahşap küçük direklerle çatılmış ve üstüne hayvan derisi, çadır bezi ve ya keçe dikilmiştir.

Hayvanların omuzları üstüne gelen bölümde, üstte, yükü bağlamaya yarayan öne doğru çıkıntılı, iki kol vardır. Hayvana konulan yük, iple hayvanın sağrısı üstüne gelen bölümdeki kancalara bağlandıktan sonra tekrar omuz başı kollarında düğümlenir. Semer, hayvanın sırtına kolan, kayış veya kayton denilen sağlam bir şeritle bağlanır. Kolanın iki ucu hayvanın kaburgalarından biri üzerinde tokalanır. Karın altından geçtikten sonra, semerin üzerine dolanan bu kolan, semeri hayvanın sırtında sıkıca tutturmaya ve yükün sallanarak düşmesini önlemeye yarar. Semerin omuz başı kollarında genellikle "kaş" denir.

Semerler, hayvan sahibinin mali durumuna göre sade veya süslü olur. Kaşları, kolanları, hayvanın kuyruğu altından geçen ve inişlerde semerin omuzlara düşmesini önleyen "paldım"ı ve üzerine atılan çulu bazen işlemeli, kakmalı olur. Değerli madenlerle işlenen, süslenen semerler de vardır.

Tarihi ve Kültürel Miras Konulu Okul Projeleri *Teşvik Ödülü*

"1930'larda bile İzmir Erkek Lisesi büyük bir yangın yerinin ortasındaydı. İzmir yangınının göz alabildiğine yıkıntıları ortasında Rumlardan kalma bu okul, bir de büyük bir kilise vardı yanı başında. Dış duvarlar yıkıntılardan toparlanmış, üst üste konmuş taşlardandı. Biz öğrenciler, ortaokuldan lisenin son yılına değin hep duvar yaptık! Devrilen, düşen yangın taşlarını hep onarırdık. Yanılmıyorsam, son sınıflara geldiğimizde duvarlar ustalar tarafından yapılmaya başladı. Okula biz yatılılar hafta sonları, gündüzlü öğrenciler her gün arka kapıdan girer çıkardık. Çünkü okulun ön tarafı, asıl dışa açılan arka kapısının biraz ötesi dağ gibi yangın yıkıntısıydı. Girip çıktığımız tarafta binanın kiliseye bitişik ağaçlıklı bahçesi temizlenmiş, bir park haline getirilmişti. Parkın ötesinde kapıcı Cafer Ağa'nın bekçi kulübesi vardı. Buradan ta Kordonboyun'a yanıkların içinden keçiyoluna benzer bir yol uzanırdı. Akşamın geç vakitlerinde bu yol, hem bizler için, hem öğretmenlerimiz için korkulu bir yoldu.

Müdür Yardımcımız Nuri Bey Tozkoparan bu gibi saatlerde, bu yolun üstünde okulun hademelerine, bekçilerine kol gezmeleri için emir verirdi. Yangın yeri, uygunsuz insanlarla doluydu... Bizim okul yanıklığın ortalık yerinde kilise ile birlikte, bir adaya benzerdi sanki..."

Samim KOCAGÖZ, "Bu da Geçti Yahu" Düşün Özyaşam ve Anılar Dizisi, İstanbul 1989

Tarihi ve Kültürel Miras Konulu Okul Projeleri

Teşvik Ödülü

Tarihi ve Kültürel Miras Konulu Okul Projeleri Teşvik Ödülü

İlk ve orta öğretim düzeyinde hazırlanmış öğrenci çalışmaları bu kategoride değerlendirilir. Ödül ilgili okula verilir. Çocuk ve gençlerin tarihi mirasa ve çevreye duyarlılıklarını geliştirmek, bir koruma kültürü oluşturmak ve yaygınlaştırmak amacıyla bağlı bulundukları eğitim kurumu önderliğinde gerçekleştirdikleri çalışmaları onurlandırmak temel hedeftir. Bu kategoride, İzmir'in tarihi değerlerine yönelik resim, heykel, fotoğraf, maket ürünlerini içeren sergi, okul dergisi, belgesel, araştırma, drama, dans, şiir etkinlikleri v.b. yazılı ve görsel ürünler, değerlendirilir. Çalışmaların öğrencilerin eğitim basamağına uygun yaratıcı bir üretim biçimini yansıtması, yeniden başvurularda tekrara düşülmemesi beklenmektedir. Öğrencilerin tarihi değerlere, tarihi çevre ve koruma kültürüne yönelik kazanımları, göz önünde bulundurulacak temel ölçüttür.

Okul çalışmaları;
koruma bilinci sağlanmasını
öğrencilerin aktif katılımını
yaratıcı proje üretimini
temel alan bakış açısı ile değerlendirilmiştir.

Selçuk Şahabettin Sarıdede Halk Eğitim Merkezi, "Selçuk'ta Yaşamak" *Projesi ile*

Okullarda eğitim-öğretim müfredatında yer almayan yerel tarih kavramının öğrencilere tanıtılması ve her gün gördükleri ama farkında olmadıkları kültür varlıklarının tarihimiz ve kültürümüz açısından ne kadar önemli olduklarının farkındalığını arttırmak için yola çıkılmış bir çalışmadır.

Tarihin her dönemine tanıklık etmiş ve farklı medeniyetlere ait onlarca kültür varlığını bünyesinde bulunduran Selçuk'un sahip olduğu bu değerleri ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilere broşür, kitapcık, gezi yoluyla tanıtmak amaçlanmıştır.
İlkokul düzeyindeki öğrenciler için tercih atölyesi çalışması yapılmıştır.

Bu amaçlarla; ilçe genelinde ilk etapta 1500 ortaokul ve lise öğrencisi, profesyonel turist rehberleri eşliğinde Meryem Ana, Efes, Efes Müzesi, İsa Bey Camii gezdirilmiş ve okullarla koordineli olarak bu geziler, farklı branşlarda ödev konusu olarak işlenmiştir.

İlkokul çağındaki öğrencilere okul işbirliği ile atölye kurulmuş, İlçemizdeki tarihi yapıların maketleri öğrencilerle birlikte yapıp, tarihi bilgiler aktarılmıştır.

Selçuk Kaymakamlığı başta olmak üzere Selçuk'taki kamu kurum ve kuruluşları, tüm okullar, belediye ve sivil toplum kuruluşlarının da desteği alınmıştır.

Elvan USUL *(Md. Yrd.)* , Erdoğan SOKULLU
Mustafa GÜZEL - *Halk Eğitim Müdürü*

Projede Yer Alan Okullar

19 Mayıs Ortaokul, Selçuk (I. Sınıf Öğrencileri)
80. Yıl Çamlık Ortaokulu, Selçuk (I. Sınıf Öğrencileri)
İmam Hatip Lisesi Ortaokulu, Selçuk (I. Sınıf Öğrencileri)
Belevi Şehit Yüzbaşı Cengiz Topel Ortaokulu, Selçuk (I. Sınıf Öğrencileri)
Fatma Günay Ortaokulu, Selçuk (I. Sınıf Öğrencileri)
Gazi Mustafa Kemal Ortaokulu, Selçuk (I. Sınıf Öğrencileri)
Hasan Fatma Önal Ortaokulu, Selçuk (I. Sınıf Öğrencileri)
İsabey Ortaokulu, Selçuk (I. Sınıf Öğrencileri)
8 Eylül Ortaokulu, Selçuk (I. Sınıf Öğrencileri)
İmam Hatip Lisesi, Selçuk (9. Sınıf Öğrencileri)
İMKB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Selçuk (9. Sınıf Öğrencileri)
Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi Selçuk (9. Sınıf Öğrencileri)
Selçuk Anadolu Lisesi (9. Sınıf Öğrencileri)
Selçuk İMKB Anadolu Lisesi (9. Sınıf Öğrencileri)
19 Mayıs İlkokulu, Selçuk, (karma grup)

Fotoğraflar: Okul Arşivi

DEÜ Özel 75. Yıl İlköğretim Kurumları "Tarihin Sahneye ve Ritme Yansıması Bergama Asklepion-Efes Antik Kenti" *Çalışmasıyla*

İzmir'in tarihi ve Kültürel değerlerini gelecek kuşaklara tanıtmak ve yaşatmak amacıyla İzmir'e özgü tarihsel dokuların **"drama, seramik ve müzik"** çalışmalarıyla hazırlanmıştır.

Bergama Asklepion için drama, Efes Antik Kenti için ritm çalışması hazırlanmış ve ayrıca öğreciler, tarihi ellerinde şekillendirip seramik çalışmalarıyla İzmir'in tahmin bile edemedikleri 8500 yıllık tarihini ortaya çıkarıvermişler.

En kalıcı öğrenme yöntemlerinden biri olan drama yöntemi ile öğrenciler, birer tarihi kahramana dönüştürülüp, yaşayarak öğrenmeleri sağlanmıştır. Tarihi ellerinde şekillendirip seramik çalışmalarıyla tarih yeniden deneyimlenmiştir. Öğrenciler, bugün yaşadığımız bu topraklarda çok eski dönemlerde başka çocukların yaşayıp oynadığını fark etmiştir. İzmir kentinin kendi kültürüne ve tarihi zenginliklerine sahip çıkması gerekliliği ortaya konmuş, kentin kültürel ve tarihsel değerleri ile bir bütün olduğu algısı sağlanmış, öğrencilerin yaşadıkları ve öğrenim gördükleri kentle olan ilişkileri güçlendirilmiştir.

Okul Müdürü: Zihniye EROL

Proje Sorumlusu Öğretmenler: Belgin DELER, Tuğba YÖNER, Banu KACAR, Selda GÜVEN, Mert TUNCA

***Drama** : Projenin hazırlık aşamasında 6.sınıf öğrencileriyle Bergama gezisi planlanmış ve bu gezide sergilenmek üzere öğrencilerin yazacağı bir oyunu yine geziye katılan öğrencilerin oynaması kararlaştırılmıştır. Bu çalışma için öğrencilere Bergama'nın tarihi ve kültürel değerlerini anlatan ders notları dağıtılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerden derslerde de öğretim yöntemi olarak sık kullandıkları yöntemle dağıtılan bu bilgilerden yola çıkarak bir drama oyunu hazırlamalarını istenmiştir. Projeye katılım göstermek isteyen öğrenci gruplarından altı drama metni alınmıştır. Türkçe, drama ve sosyal bilgiler öğretmenleri; her bir drama metnini okuyup değerlendirmiş ve 6A sınıf öğrencisi Yiğit Altan'ın yazdığı "Bergama ve Asklepion" drama metni sahnelenmeye uygun bulunmuştur. Yine 6.sınıf öğrencilerinden seçilen drama oyuncularıyla oyun hazırlanmıştır.*

Bergama ve Asklepion Drama Çalışması Öğrencileri
1. Asklepios: Yiğit Altan 6A - 2. Hades: Arda Yurtsever 6C - 3. Zeus: Onur Umut Şimşek 6B - 4. Apollon: İsmail Tuna Can 6A
5. Hekim: Ceyda Civelek 6C - 6. Afrodit: Nil Korkmaz 6A - 7. Kherion: Suat Erdem Cengiz 6A - 8. Hasta 1: Can Men 6A
9. Hasta 2: Baran Fırat 6A - 10. Ağır hasta: Gökalp Sılan 6A - 11. Kiklop 1: Rüzgar Dora Duman 6A - 12. Kiklop 2: Deniz Yıldız 6B
13. Halk 1: Sıla Ergöl 6B - 14. Halk 2: Zeynep Duman 6A - 15. Halk 3: Yasemin Elif Altay 6A - 16. İnsan 1: Simay Doğrusoy 6B
17. İnsan 2: Aleyna Çelik 6A - 18. İnsan 3: Sude Akay 6A

***Seramik** : Seramik çalışmalarında hangi tarihi eserlerin çalışılacağı belirlenmiş seçilen proje sorumluları ve sosyal proje kurulu öğretmenleriyle hazırlıklar.*

Seramik Çalışması Öğrencileri
1. Ekin Oğuz 5A - 2. Ayberk Özyalın 5B - 3. Ayşe Deniz Şehirli 5B - 4. Selin Soydan 5B - 5. Mehtap Duru Aslan 5B - 6. Ada Akkurt 5B - 7. Doğa Pazı 5C - 8. Birce Karşıyakalı 5C - 9. Irmak Heppekcan 5C - 10. Ece İnce 5C - 11. Perim Kahraman 5C - 12. Arda Alkan 5C - 13. Ömer Faruk Gündem 5C

***Müzik** : Müzik öğretmeninin 5.sınıf öğrencilerinden oluşturduğu ritim grubu ise 5.sınıfların Efes gezisinde sergileyecekleri "Efesi Seviyorum Tarihimin Farkındayım" başlıklı müzik çalışmalarını sürdürmüşlerdir.*

Müzik Ritim Grubu Öğrencileri
1. Ahmet Tuna Dumanoğlu 5A - 2. Bartu Özcan 5A - 3. Ali Bera Candemir 5A - 4. Tuna Koçer 5B - 5. Cemal Murat Felek 5B
6. Egemen Özdemir 5C - 7. Emre Kahveci 5C - 8. Engin Efe Türkan 5/C - 9. Eren Yunus 5/C

Fotoğraflar: Okul Arşivi

Torbalı Ayrancılar Ortaokulu
"Metropolis Ziyaretçilerini Bekliyor" *Çalışmasıyla*

Okul Gezi Tanıtma ve Turizm Kulübünün yürüttüğü çalışma ile 2000 yıldan fazla köklü bir tarihe sahip olan, Roma döneminden kalma Metropolis Antik Kenti'nin tanıtımı ve turizme kazandırılması hedefi oluşturularak bu hedef doğrultusunda tarihi ören yerinin tanınması sağlanmıştır.

Okulun Gezi Kulübü, Metropolis'e ziyaretler düzenleyip antik kent içerisinde yer alan Amfi tiyatroda pek çok etkinlikler yapmıştır. Okulun Sosyal Bilgiler Öğretmeni Bilal Pektezel öncülüğünde drama ve tiyatro çalışmalarının yanında eğitsel oyun çalışmaları da yürütülmüştür. Böylece öğrencilerin Metropolis'i tanırken bir yandan da çevrelerine tanıtmaları olanaklı hale gelmiştir. İlk davetliler ise ve çevre halkı ve veliler olmuştur.

Gezi Kulübü öğrencileri ayrıca antik kent ile ilgili resim, şiir, kompozisyon, heykel, maket, afiş, broşür ve takvim çalışmalarıyla bu tanıtım deneyimlerini zenginlemişlerdir.

Projeye katkıda bulunan öğretmenler:

1. Bilal PEKTEZEL (Proje Yürütücüsü)
2. Ömer ÇAKAR (Müdür Yardımcısı)
3. İbrahim ERÇELİK
4. Duygu AKÇAP PEKTEZEL
5. Yusuf KENAN ÖZDEMİR
6. Senem SARAÇOĞLU
7. Nilgün AKPINAR
8. Nesil BUDAK
9. Mesut ERSOY
10. Hasan DİKTAŞ
11. Nazmi ZEYBEK
12. Serap ERDAĞ

Projeyi hazırlayan öğrenciler:

1. Fadime GÜMÜŞSOY
2. Arife ÇINAR
3. Fatma ÜSTÜNDAĞ
4. Selcem GÖÇ
5. Egemen Arda BALTACI
6. Nisa GENCER
7. Neslişah GÜLOĞLU
8. Abdülkadir SOYLU
9. Yağmur DEMİR
10. Afra Zeynep ALTINOK
11. Selenay YİĞİT
12. Mehmet Akif ALAGAŞ
13. Necip Berke CAMKIRAN
14. Dilara BALIM
15. Rana YILMAZ
16. Ahmet Soner YAVUZ
17. Hasan Furkan ERTEK
18. Kardelen GRAM
19. Özlem Nur SARI
20. Elif ALABEY
21. Açelya LAÇİN
22. Pınar KAVUT
23. Sinan ECEVİT
24. Simge SERİN
25. Zelal ÇELİK

Okul Müdürü: İbrahim ÇAKIR

Fotoğraflar: Okul Arşivi

Özel Karşıyaka Piri Reis Okulları "Eğitimde Kentlilik Bilinci ve Kültür Öğrenimi" *Çalışmasıyla*

Kentlilik bilincini erken yaşta kazandırmak üzere kurgulanan bir çalışmadır. Öğrencilerin yerel ve çevresel farkındalıklarını, kültürel çeşitlilik ve hoşgörü duygularını geliştirmek amaçlarıyla başlatılmış bu çalışma; UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girerek dünyanın 999. Mirası olan Bergama'yı konu edinmiştir. Böylece çalışma, tarihimiz adına sevindirici bir gelişmeyle de bütünleşmiştir.

Uygulama öncesinde, öğrencilerin Bergama ve parşömen hakkında ön bilgilerini ortaya çıkarmak amaçlı çeşitli bilgi, kavram ve fotoğraflardan oluşan görseller hazırlanıp sunulmuş ve ön test uygulanmıştır. Öğrencilerin zihinlerinde çok sayıda soru işaretleri oluşturarak, Bergama ve Parşömen hakkında araştırma yapmaları ve araştırma sonuçlarını sınıfta paylaşmaları sağlanmıştır. Bergama'ya düzenlenen gezi ile önemli tarihi mekânları ziyaret edilmiştir. Özellikle; Akropol, Kızıl Kilise, Asklepion gibi alanlara yapılan gezilerde öğrenciler, Bergama'nın dünyaca ünlü tarihini keşfetme olanağını bulmuşlardır.

Parşömenin bulunuş hikâyesi ve beraberinde parşömenin ilk ortaya çıkış yeri olan Bergama'nın tarihi ve kültürel değerlerinin araştırılması ile başlamış; yapılan gezilerle Bergama'nın tarihi ve arkeolojik özellikleri, bölgede yaşamış uygarlıklar, eserler ve kalıntılarla ilgili bilgiler öğrencilerimiz tarafından arkadaşlarına aktarılmıştır. Bu kapsamda tarihi ören yerleri, müze, mermer işleme ve süs eşyaları atölyesi, parşömen atölyesi ziyaret edilmiştir. Akropol ve Asklepion Ören yerlerinde geçmişte yaşamış insanların yaşantıları, eylemleri ve yaşadıkları tarihsel dönemin özelliklerini belirten çeşitli dramatizasyonların öğrencilerce gerçekleştirilmesiyle de geçmişe geçmişteki insanların gözüyle bakabilme becerisi için çaba sarf edilmiştir.
Okuldaki tüm ortaokul öğrencilerine sunulan, parşömenin yapım aşamalarını gösteren videolu sunum, öğrenciler tarafından hazırlanıp sahnelenen parşömenin bulunuş hikâyesinin anlatıldığı tiyatro gösterisi ve UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan ülkemizin tarihi ve kültürel değerlerinden oluşan bir pano, koruma kültürünün en temel adımı olan tarihe ilgiyi arttırmıştır.

Öğrenciler, projenin her aşamasında farklı bakış açılarıyla projeyi yönlendiren taraf olmuşlar, hazırlık sürecindeki önerileri, tiyatro dekorunu hazırlamaları, uygulama sırasındaki ekip çalışmalarıyla kentlilik bilincinin gelişimi ve kültürel geçirgenlik ivmesi hızlanmıştır.

Projeye katkıda bulunan öğretmenler: *Canan İPEK, Ejder AKHANCA, Zeynep YAĞIZKURT*

Okul Müdürü:
Çağdaş DEĞİRMENCİOĞLU

Projeyi gerçekleştiren öğrenciler:

Cem Kaan ÇETİNDOĞAN
Alin AŞIM
Gülse ÜLKÜ
Yamaç SEYFELİ
Duygu Ecem ERTAN
A.Yiğit DURAN
V.Can KIRAÇ
İsmail Hakkı BUCAK
Pelin ERSÜRER
Ece ÜNALP
Aleyna Angelina AKYÜZ
Tolga KALKAN
Sude Derin TURUT
Ceren BAYHAN
Ege CAMBAZOĞLU
Tan AKSOY
Nazlı Nehir KOZAN
Duru GÜRBÜZ
Zeynep Gupse KURDOĞLU
Can ÖZER
Öykü KAYACAN
İdil DUYGUN
Arben Ekrem BİNOĞLU
Göktan GÖKDEMİR
Deren Scott MCKENZİE
Derin KİLİMCİ
Defne COŞKUN
Ayşegül KIZILDERELİ
Teodor Alp KAPLANSEREN
Hasan KAHRAMAN
Sofiya PARSYNA
Zeynep ÖZKAN
Ahmet Efe KAPLAN
Defne SATICI
Doruk KOCAMAN
Lal ÖKTEM
Irmak ÇAKICI
Zeynep TOZKOPARAN
Feride Zeynep SİVRİOĞLU
Defne ASENAOKTAR
Timur TOKATLIOĞLU
Ceylin KİLİMCİ
Ali Arda BARUT
Bora ÇETİN
Deniz Elif BAYRAM
Yağmur ÖZKAN
Melisa SARAN
Ege ÖZACAR
Ada TAŞDEMİR
Yarkın Mehmet ÇIRAKOĞLU

Fotoğraflar: Okul Arşivi

İzmir Konak Özel Türk Koleji Anadolu Lisesi, Çağatay Kılınç "Ortak Kaderi Olanların Yaşam Alanları Kortejolar" *Çalışmasıyla*

Tarih bilinci, bireylerin geçmişleri ile yüzleşmesi, geleceğe daha güvenle bakması, yaşadıkları topraklarına sahip çıkması, var olan tarihsel mirası cömertçe harcamaması ve ülkenin değerlerine dört elle sarılmasıdır. İnsanlığın hafızasını oluşturan kültürel mirasın ögeleri olan anıtlar, sivil mimarlık örneği oluşturan yapılar, bu yapılarda gerçekleştirilen ritüeller ve yaşam koşulları gibi o alan ile bütünleşmiş değerlerin hepsi yaşamımıza derinlik ve zenginlik katarak geleceğin şekillenmesinde, tarihsel ve kültürel mirasa sahip çıkılmasında, kentin, ülkenin ve insanlığın hafızasının korunmasında önemlidir.

Bu doğrultuda, Ortak Kaderi Olanların Yaşam Alanları Kortejolar konulu projem; 17. yüzyıldan itibaren, çeşitli sebeplerle İzmir'e gelmiş yoksul Yahudiler için yaşam alanı olan, onların kentle bütünleşmesini sağlayan ve aynı işlevi 1950'lerden sonra Anadolu'dan gelen Türkler için sürdüren, Kortejolar (Yahudihane- Aile evi) olmuştur. Bu konuda toplumda bilinç yaratmayı, bu yaşam alanlarının kentimiz açısından sahip çıkılması gereken kültürel mirasın bir parçası olduğunu kanıtlamayı amaçlamıştır.

Proje çalışmasında, APİKAM'da kitap, Milli Kütüphane'de Yeni Asır Gazetesi araştırılmıştır. Kortejo yaşamını gören ve buralarda belli bir süre yaşayanlarla röportajlar yapılmıştır. Kortejoların bilinirliğini, bölge halkının tarihi ve kültürel varlıklara ilişkin duyarlılığını ölçmeye yönelik anket uygulanmıştır. İzmir Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu arşivinde kortejoların tapu kayıtlarına ulaşılmaya çalışılmıştır.

Yapılan araştırma ve çalışmalar neticesinde var olan kortejoların adresleri tespit edilmiş, bölge halkının kortejo yaşamını bilmediği, aile evlerinden haberdar olduğu belirlenmiştir. Birçoğunun çok kötü durumda oldukları gözlenmiştir. İzmir'de Yahudilere ve Türklere uzun yıllar kucak açan bu yaşam alanlarının korunması gerektiği, kortejoların İzmir kent belleğinin ve kültürel mirasının önemli bir parçası olduğu, bir tanesinin müzeye dönüştürülmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Okul Müdürü:
Göksel BOZOK

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmen
İsmail AYBAR (Tarih Öğretmeni)

Projeyi Hazırlayan Öğrenci
Çağatay Kılınç

İZMİR
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

ETÜD ve PROJELER DAİRESİ BAŞKANLIĞI
TARİHSEL ÇEVRE ve KÜLTÜR VARLIKLARI ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
İZMİR TARİH PROJE MERKEZİ

Konak Mahallesi 848 Sokak No:77/79 İkinci Beyler
Konak 35250 / İzmir
T. 0232 293 1329 | tarihselcevre@izmir.bel.tr
www.izmir.bel.tr

ISBN: 978-975-18-0207-1

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri Sergi Kataloğu **2016**